

ĐÀO ĐỨC DOÃN - TRẦN ĐĂNG SINH
(Tuyển chọn và Giới thiệu)

TRIẾT HỌC

Những vấn đề
nghiên cứu và giảng dạy

YÊN
IÊU

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

ĐÀO ĐỨC DOÃN – TRẦN ĐĂNG SINH
(*Tuyển chọn và giới thiệu*)

TRIẾT HỌC

**Những vấn đề
nghiên cứu và giảng dạy**

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LỜI NÓI ĐẦU

Được sự giúp đỡ của Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, chúng tôi chọn lọc các bài viết của các tác giả thuộc bộ môn Triết học của khoa Giáo dục chính trị - trường Đại học Sư phạm Hà Nội để cho ra mắt cuốn: ***Triết học - những vấn đề nghiên cứu và giảng dạy***. Cuốn sách là tập hợp những bài viết đã được công bố. Mỗi bài viết thực sự là một công trình khoa học ở một mức độ nhất định với những tìm tòi mới, những phát hiện riêng. Bên cạnh những nội dung cơ bản vốn đã quen thuộc với giới nghiên cứu triết học, như: Chủ nghĩa duy vật biện chứng, Chủ nghĩa duy vật lịch sử, những đóng góp của C.Mác, Ph.Ăngghen, V.I. Lênin đối với sự phát triển triết học v.v..., rất nhiều những vấn đề mới đã được các tác giả đặt ra và giải quyết. Đó là những vấn đề được đặt ra do sự vận động mới của thực tiễn cuộc sống, thực tiễn phát triển của khoa học và thực tiễn giảng dạy triết học. Thông qua việc giải quyết các vấn đề cụ thể đó, các tác giả đã cho thấy rõ rằng để thoát khỏi kinh viện, giáo điều, để có thể nhận thức triết học đúng với nghĩa là khoa học về những quy luật vận động chung nhất của thế giới, người ta cần phải gắn liền triết học với những vấn đề cụ thể của thực tiễn như thế nào.

Cuốn sách kết cấu trên ba phần:

Phần thứ nhất: Những vấn đề lý luận chung.

Phần thứ hai: Những vấn đề về triết học và các khoa học khác.

Phần thứ ba: Những vấn đề về giảng dạy triết học.

Chúng tôi hy vọng cuốn sách sẽ được các nhà nghiên cứu và giảng dạy triết học, các bạn sinh viên trong các trường Đại học và Cao đẳng tiếp nhận như một người bạn có khả năng cùng chia sẻ những suy tư triết học cũng như những trăn trở nghề nghiệp.

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn các tác giả đã nhiệt tình gửi bài để xây dựng cuốn sách. Do khuôn khổ sách có hạn, nhiều bài viết có giá trị đã không được đăng tải. Kính mong các tác giả rộng lòng lượng thứ.

Nhân dịp cuốn sách được ra mắt độc giả, chúng tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ quý báu của Nhà xuất bản Đại học Sư phạm và sự chỉ dẫn chu đáo của PGS, TS. Vũ Minh Tâm.

Chúng tôi cũng rất mong cuốn sách sẽ được bạn đọc gần xa góp cho những ý kiến bổ ích để những lần in sau được hoàn thiện hơn.

Hà Nội, tháng 11 năm 2006

Nhóm tuyển chọn

PHẦN MỘT

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN CHUNG

CÁC MÁC - MỘT NGƯỜI THỰC SỰ HOÀN THIỆN VÀ VĨ ĐẠI

Nguyễn Bá Cường

Các Mác - *một trong những vĩ nhân kiệt xuất nhất của lịch sử nhân loại, Người sáng lập chủ nghĩa cộng sản khoa học, nhà triết học, nhà kinh tế học lỗi lạc, lãnh tụ thiên tài của giai cấp vô sản toàn thế giới* - sinh ngày 5 tháng 5 năm 1818 ở thành phố Tơria (phía Tây nước Đức) trong một gia đình trí thức lớn. Cha của Mác là Henrich Mác (1777 - 1838) là một luật sư gốc Do Thái, có tầm hiểu biết sâu rộng về các tác phẩm của các nhà tư tưởng khai sáng. Ông không những là người cha, người thầy mà còn là người bạn thân thiết và gần gũi của Các Mác. Mẹ của Các Mác tên là Henriétta Phrétbuốc (1787 - 1863).

Năm 1830, Mác vào học trường Trung học Tơria. Cậu học rất giỏi và nổi bật ở lĩnh vực đòi hỏi tính độc lập sáng tạo, có năng lực về toán học. Do được tiếp xúc với những thầy giáo có trình độ cao về chuyên môn, theo chủ nghĩa

duy vật có xu hướng tự do nên Mác đã tỏ rõ tư tưởng biết gắn hạnh phúc của mình với hạnh phúc của nhiều người. Bản luận văn tốt nghiệp trường Trung học của Mác: *Suy nghĩ của một thanh niên khi chọn nghề* (1835) đã chứa đựng mầm mống thiên tài của chủ nghĩa nhân văn cao cả. Mác viết: "... Chúng ta lựa chọn một nghề mà trong đó chúng ta có thể lao động nhiều nhất cho loài người thì... niềm hạnh phúc của chúng ta sẽ thuộc về hàng triệu người,...". Nếu "một người lựa chọn nghề chỉ vì mình thôi, thì người đó có thể trở thành nhà bác học, nhà soạn nhạc nổi tiếng,... nhưng người đó không bao giờ thực sự hoàn thiện cho nhân loại thì hạnh phúc của người đó sẽ thuộc về hàng triệu người".

Tháng 10 năm 1835, Mác vào học ngành luật tại trường Đại học Tổng hợp Bon và sau đó học tại trường Đại học Tổng hợp Béclin. Ở đây, Mác bắt đầu đi sâu nghiên cứu triết học, sử học và rất hăng say học ngoại ngữ. Ngày 15 tháng 4 năm 1841, Các Mác được phong học vị Tiến sĩ triết học khi mới ở tuổi 23, với đề tài: *Sự khác nhau giữa triết học tự nhiên của Đêmôcrít và triết học tự nhiên của Êpiquya* tại Trường Đại học Lêna.

Ngày 19 tháng 6 năm 1843, lễ thành hôn giữa Mác và Gienny được tổ chức tại Croixnac, bất chấp sự phản đối kịch liệt của họ tộc Gienny. Cuối năm đó, vợ chồng Mác phải đi Paris và bắt đầu cuộc sống lưu vong chính trị ở nước ngoài.

Lần đầu tiên Các Mác gặp Phridrich Ăngghen tại Paris vào cuối tháng 11 năm 1842. Lần gặp gỡ thứ hai vào tháng 8 năm 1844 đã đánh dấu sự hợp tác lâu dài suốt cả cuộc đời giữa hai bộ óc bách khoa và thiên tài của thế kỷ XIX.

Trong thời gian làm chủ bút *Nhật báo tỉnh Ranh* (1842 - 1843), Mác đã chuyển dần từ lập trường duy tâm sang lập trường duy vật, từ chủ nghĩa dân chủ cách mạng sang chủ nghĩa cộng sản. Năm 1844, ông viết tác phẩm *Phê phán triết học pháp quyền của Hêghen*. Trong tác phẩm này, lần đầu tiên Mác đã tuyên bố: giai cấp có thể thực hiện giải phóng toàn thể nhân loại chỉ có thể là giai cấp vô sản. Những tư tưởng về kinh tế và những quan niệm duy vật về lịch sử rất cơ bản và sâu sắc được trình bày trong tác phẩm *Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844* về sau được ông phát triển trong bộ *Tư bản*. Cuối năm 1844 - mùa Xuân 1846, Mác và Ăngghen đã viết chung hai tác phẩm: *Gia đình thần thánh hay là Phê phán sự phê phán có tính chất phê phán. Chống Brunô Baơ và đồng bọn và Hệ tư tưởng Đức*. Đây là hai tác phẩm phê phán mạnh mẽ chủ nghĩa duy tâm chủ quan của phái Hêghen trẻ và toàn bộ chủ nghĩa duy tâm, cũng như chủ nghĩa duy vật không triệt để của Phoiơbắc, khẳng định vai trò quyết định sự phát triển lịch sử của quần chúng nhân dân. Năm 1847, Mác viết tác phẩm luận chiến nổi tiếng *Sự khốn cùng của triết học* để đập lại những luận điểm triết học tiểu tư sản của Phruđông trong cuốn *Triết học của sự khốn cùng*.